

**ZAŠTITA STVARI I PRAVA
IZ PASIVNOG PODBILANSA PREDUZEĆA I BANAKA**

**Pripremila: Zlata Marjanović,
Kantonalna pravobraniteljica Zeničko-dobojskog kantona
Novembar 2010.**

Propisi koji regulišu odnos među državama po pitanju raspodjele imovine bivše SFRJ

- Sporazum o pitanjima sukcesije
- Aneks G Sporazuma o sukcesiji
- Odluka o provođenju Aneksa G na teritoriji Bosne i Hercegovine
- Uputstvo o realizaciji zahtjeva po Aneksu G

Privatizacijski propisi na nivou BiH

- Okvirni zakon o privatizaciji poduzeća i banaka u BiH - Okvirnim zakonom o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH (“Sl.glasnik RBiH”, br. 14/98, 18/00) sva državna svojina koja podliježe privatizaciji prenesena je na entitete u Federaciji BiH, polazeći od teritorijalnog kriterija, tj. mjesta na kome se imovina nalazi.
- Odluka o obavezi zaštite državne imovine, finansijskih potraživanja i dugovanja pravnih lica iz BiH u drugim državama bivše SFRJ

Privatizacijski propisi u Federaciji BiH

- Zakon o privatizaciji preduzeća
- Zakon o agenciji za privatizaciju
- Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka
- Pravilnik o pasivnom podbilansu

I

Aneksom "G" Sporazuma o pitanjima sukcesije (“Sl.glasnik BiH”, broj 10/01), regulisano je da će prava na pokretnu i nepokretnu imovinu, a koja se nalaze u državi nasljednici i na koju su građani ili druga pravna lica imali pravo 31. decembra 1990. godine, biti priznata, zaštićena i vraćena od strane te države, u skladu sa uspostavljenim standardima i normama međunarodnog prava, nezavisno od nacionalnosti, državljanstva, mjesta boravka ili prebivališta tih lica.

Sve zemlje nasljednice bivše SFRJ ratifikovale su ovaj Sporazum, a postupak zaštite i način evidentiranja uređen je propisima svake zemlje nastale raspadom SFRJ.

Radi se o pravima - potraživanjima i imovini preduzeća i banaka koja nisu bila predmet prodaje – privatizacije, te je ta imovina i prava po Zakonu o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka i izmjenama tog Zakona ostala u vlasništvu Države BiH, Federacije Republike Srpske i kantona, u ovisnosti od toga koji je nivo vlasti osnivač preduzeća ili banke.

Na osnovu čl. 6. Odluke o sprovođenju Aneksa G na teritoriji Bosne i Hercegovine zahtjev za ostvarivanje prava lica iz drugih država podnosi se kantonu – odnosno općini na čijem se području imovina nalazi, a Vladi FBiH se može izjaviti žalba na odluku prvostepenog organa. Protiv odluke Vlade moguće je pokrenuti upravni spor, u kojem slučaju pasivnu legitimaciju ima Federacija BiH.

Zakonom o privatizaciji preduzeća (“Sl.novine FBiH”, broj 27/97, sa izmjenama), preduzeća su bila dužna u određenom roku izraditi program i početni bilans za privatizaciju i dostaviti ga nadležnoj agenciji za privatizaciju, na odobrenje.

Stvari i prava sa pripadajućim kapitalom preduzeća, koja nisu bila pod kontrolom preduzeća, te nisu bila uključena u aktivni podbilans, a nalaze se na teritoriji država nastalih raspadom bivše SFRJ, čine pasivni podbilans, za čiju zaštitu su bile zadužene nadležne agencije za privatizaciju, a što je naročito bilo naglašeno donošenjem Odluke Vijeća ministara BiH (“Sl.glasnik BiH”, broj 2/04) o obavezi zaštite državne imovine, finansijskih potraživanja i dugovanja pravnih osoba iz BiH u drugim državama bivše SFRJ, kojom je propisano da se ovlašćuju agencije za privatizaciju u Federaciji BiH da poduzmu mjere oko zaštite imovine i naplate finansijskih potraživanja pravnih osoba iz BiH, sa stanjem na dan 31.03.1992. godine, u državama sljednicama bivše SFRJ.

Istom Odlukom je propisana obaveza Agencije za privatizaciju FBiH kao i kantonalnih agencija za privatizaciju, u pogledu firmi za koje su nadležne, da utvrde da li se kod već privatiziranih pravnih osoba štiti preostali neprivatizirani državni kapital i da poduzmu mjere na zaštiti državne imovine i finansijskih potraživanja, te da obezbijede tačno evidentiranje svih prava na stvarima, potraživanja i obaveza koje ovi subjekti imaju prema licima iz država sljednica bivše SFRJ.

Dakle, svim privatizacijskim propisima bila je propisana odgovornost nadležnih agencija za privatizaciju da vrše zaštitu stvari i prava iz pasivnog podbilansa preduzeća, a

naročito su agencije za privatizaciju bile dužne da prikupljaju potrebnu dokumentaciju u cilju prenosa, uknjižbe prava vlasništva na nekretninama, da formiraju registar pasivnog podbilansa iz svoje nadležnosti, kao i ostvarivanje drugih vidova zaštite. S tim u vezi, u Centralnom registru APF-e trebala bi biti evidentirana vrijednost cjelokupne imovine Federacije BiH kao vlasnika stvari, prava i obaveza iz pasivnog podbilansa preduzeća sa teritorije Federacije BiH.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka ("Službene novine FBiH", broj 47/06), preostale stvari, prava i obaveze u pasivnom podbilansu postaju vlasništvo Federacije odnosno kantona odobrenjem programa privatizacije i početnog bilansa stanja preduzeća od strane nadležne agencije za privatizaciju, a način prenosa vlasništva nad imovinom propisuje Vlada Federacije BiH.

Izmjenama i dopunama zakona precizira se momentat prenosa stvari, prava i obaveza na Federaciju/kanton, definira se vlasnik/titular imovine, prava i obaveza.

Istim Zakonom je propisano osnivanje Direkcije za upravljanje pasivnim podbilansom preduzeća i banaka, kao samostalne specijalizirane organizacije Federacije BiH, čija uloga je upravljanje i zaštita stvari, prava i obaveza iz pasivnog podbilansa preduzeća i banaka. Dokumentacionu osnovu i podatke iz Centralnog registra, Federalno ministarstvo finansija i Agencija za privatizaciju su dužni dostaviti Direkciji najkasnije u roku od 90 dana od dana osnivanja Direkcije i nakon toga sve promjene u Centralnom registru dostavljati Direkciji.

Izmjenama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka ("Sl.novine Federacije BiH", broj 38/08), propisano je da će se prenos prava vlasništva stvari, prava i obaveza, koja nisu u posjedu, odnosno pod kontrolom preduzeća, već se nalaze na području drugih republika bivše SFRJ, vršiti tako što će Federalno pravobranilaštvo, kao pravni zastupnik FBiH, ili pravni zastupnik po ovlaštenju u svakom pojedinačnom slučaju, podnijeti tužbu za utvrđenje vlasništva kod nadležnog suda prema sjedištu preduzeća za imovinu koja je vlasništvo Federacije, a Agencija za privatizaciju Federacije BiH će vršiti pripremu dokumentacije za preduzeća iz svoje nadležnosti i dostavljati je Federalnom pravobranilaštvu ili pravnom zastupniku po ovlaštenju, radi pokretanja postupka.

Odredbe ovog zakona analogno se primjenjuju i na stvari, prava i obaveze koje su u vlasništvu kantona.

II

Federalni pravobranilac i kantonalni pravobranioci u Federaciji BiH su na zajedničkom sastanku od 21.08.2008. godine ocjenili da je navedeni zakon neprimjenjiv i da je u suprotnosti sa propisima kako domaćeg prava, tako i sa propisima država nastalih raspadom SFRJ, te su u tom smislu dostavljene primjedbe Premijeru Federacije BiH, Federalnom Ministarstvu finansija kao predlažaču Zakona, zakonodavno-pravnim komisijama Predstavničkog doma i Doma naroda Federacije BiH, od kojih je zatraženo autentično tumačenje ovog Zakona.

Obzirom da je prošlo 13 godina od kako je otpočeo proces privatizacije preduzeća, te da je isključiva nadležnost agencija za privatizaciju da štite imovinu iz pasivnog podbilansa preduzeća, a da nadležna pravobranilaštva niti jednim propisom nisu bila uključena u ovaj postupak, Vlada Federacije BiH je dala ovaštenje direktoru Agencije za privatizaciju u Federaciji BiH da vrši sve radnje u vezi zaštite stvari, prava i obaveza iz pasivnog podbilansa preduzeća sa sjedištem Federaciji BiH.

Takođe, Vlade kantona (Kanton Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton), razmatrajući pitanje pasivnog podbilansa, ovlastile su nadležne kantonalne agencije za privatizaciju da u ime i za račun Vlade Kantona poduzmu sve pravne radnje u postupku naplate potraživanja pred organima i sudovima na teritoriji FBiH, kao i na teritoriji država bivših republika SFRJ, a na čijoj teritoriji se nalaze nekretnine, stvari, određena prava i potraživanja, bez obzira da li su prijavljena ili nisu u pasivnom podbilansu.

Nadalje, određeno je da će kantonalne agencije za privatizaciju vršiti gore pomenute poslove sve do formiranja Direkcije za upravljanje pasivnim podbilansom preduzeća i banaka u Federaciji BiH ili drugog državnog organa u čijoj nadležnosti bi bila ova oblast.

Danas imamo situaciju da je proces privatizacije preduzeća skoro okončan, da kantonalne agencije za privatizaciju nisu izvršile svoj zadatak na zaštiti stvari i prava iz pasivnog podbilansa, da ne raspolažu potrebnom dokumentacijom za većinu nekretnina iz pasivnog podbilansa, te da se ovaj veoma zahtjevan posao pokušava prebaciti na pravobranioce koji nisu kako finansijski, tako ni kadrovski u mogućnosti da podnesu teret ovog veoma važnog pitanja.

Kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka iz 2006. godine propisano osnivanje Direkcije za upravljanje pasivnim podbilansom preduzeća i banaka, kao samostalne specijalizovane organizacija Federacije BiH sa sjedištem u Sarajevu, čija je djelatnost zaštita stvari, prava i obaveza iz pasivnog podbilansa preduzeća i banaka, tek ove godine je došlo do njenog formiranja.

Dakle nadležnost pravobranilaštva, neće imati direktne ingerencije na zaštiti imovine za nivo vlasti za koja su osnovana, nego će, za pretpostaviti je, saradivati sa Direkcijom za upravljanje pasivnim podbilansom preduzeća i banaka, u onoj mjeri kako to bude određeno aktima Direkcije.

III

Obzirom na sve gore izneseno, pravobraniooci, koji su zakonski zastupnici nivoa vlasti koji su ih osnovali, nisu do sada mogli puno učiniti na zaštiti stvari i prava iz pasivnog podbilansa preduzeća, sem u pojedinačnim slučajevima, a sve iz razloga što agencije za privatizaciju nisu vodile računa prilikom odobravanja programa privatizacije preduzeća da li su direktori prilagali potpunu dokumentaciju o vlasništvu na nekretninama iz pasivnog podbilansa (relevantni podaci o nepokretnoj imovini, što podrazumjeva fizički opis, stanje vlasničkih prava i drugi podaci iz zemljišne knjige, te procjena vrijednosti nepokretnih stvari u zemlji i inostranstvu i ostali podaci o vlasništvu), a za šta su agencije imale i kaznene odredbe, prema odgovornima u preduzeću, temeljem Uredbe o metodologiji za pripremu programa i izradu početnog bilansa preduzeća za privatizaciju.

Nadležna pravobranilaštva, u periodu od kada su prema propisima bila nadležna da, u saradnji sa agencijama za privatizaciju, pokreću postupke za prenos prava vlasništva na Federaciju BiH, odnosno na kantone u FBiH, nisu mogla izvršavati zakonom određene funkcije, isključivo iz razloga, što im od strane agencija za privatizaciju nije dostavljena pravno relevantna dokumentacija potrebna za pokretanje postupaka.